

Księga Wyjścia i jej przesłanie dla współczesności

Należy pamiętać, że w całym Starym Testamencie wyjście z Egiptu pozostaje centralnym momentem w pamięci i historii żydowskiej. Stanowi motyw przewodni powracający w Pismach biblijnych. Do niego wielokrotnie odnoszą się pisarze natchnieni, akcentując jego fundamentalne znaczenie dla Izraela i ludzkości.

Księga Wyjścia jest jedną z pięciu ksiąg wchodzących w skład Pięcioksięgu Mojżeszowego *Tory*. Już samo to stanowi wyróżnienie jej pozycji w Starym Testamencie. Księga ta nazwę *Exodus* – Wyjście zawdzięcza tłumaczom *Septuaginty*, ponieważ w niej zawierają się relacje o wyjściu z Egiptu, które są dokończone w Księdze Kapłańskiej i Księdze Liczb. W tym sensie owe trzy pisma tworzą jedność w ramach Pięcioksięgu. Termin *Exodus* oznacza wyjście Hebrajczyków z niewoli egipskiej, obejmując cały szereg zdarzeń i epizodów, tworzących scenę wydarzeń dziejących się pomiędzy uwolnieniem z jarzma egipskiego a wkroczeniem do Ziemi Obiecanej. Osobą pierwszoplanową tego dzieła jest Mojżesz z hebr. *moszek* : wyciągnięty z wody. T. Brzegowy podkreśla, że „Zaufanie do tradycji biblijnej dzisiaj bardzo wzrosło. A według tej tradycji postać Mojżesza jest nierozdzielnie związana od początku z historią Wyjścia i Synaju” (*Pięcioksiąg Mojżesza*, s. 68). Warto dodać, iż Synaj od czasów najdawniejszych był górą świętą, przybytkiem Boga dla ludów koczowniczych. Stanowił on wspólną świątynię rozlicznych szczepów semickich. W tej srogiej oraz wspaniałej i tajemniczej krainie, gdzie namacalnie odczuwało się wszechmoc Boga panującego nad żywiołami, Mojżesz kształtował się i wzrastał duchowo do swojej misji życiowej wyzwolenia Izraelitów. To nadzwyczajne wydarzenie stało się w myśli żydowskiej oraz chrześcijańskiej typem gwarancji wszystkich innych interwencji Boga na rzecz Jego ludu. J. A. Świącicki potwierdza wyjątkową rolę Mojżesza: „Ponieważ w owej epoce, jak wiemy, faraonowie byli panami bezpornymi zarówno Palestyny południowej, jak i wybrzeży morskich, a sąsiednie państwo hityjskie musiałyby, zgodnie ze zobowiązaniem swoim względem Egiptu, wydać faraonowi zbiegów i najeźdźców, przeto Mojżesz, po wyprowadzeniu Izraela z Egiptu przybył z ludem swoim do Synaj, gdzie też i stworzył dzieło swe główne: reorganizację ludu religijną. Jest to – pisze Cornil – jedna z najcudowniejszych chwil w dziejach ludzkości, ona bowiem wydała religię ducha” (*Literatura żydowska*, t. VI, cz. I, Warszawa 1902). Imigranci żydowscy osiedli we wschodniej części

delty Nilu, przyjęci zostali bardzo gościnnie do momentu ich wysokiego przyrostu naturalnego, który zaczął niepokoić Egipcjan. Efektem takiego obrotu sytuacji były nałożone na Żydów surowe sankcje, w tym zabijanie chłopców: „W końcu faraon rozkazał wszystkim swoim poddanym: „Każdy nowonarodzony chłopiec ma być wrzucony do Nilu, a każda dziewczynka ma pozostać przy życiu”. (Wj 1, 22), oraz przymusowe prace, czyniące z nich niewolników. Następstwem tego była ucieczka pod wodzą Mojżesza z Egiptu, z domu niewoli. To wydarzenie historyczne miało miejsce najprawdopodobniej pod koniec panowania Ramzesa II 1300 – 1235 p.n.e., który rozpoczął wielkie projekty budowlane. Czy przesłanie tego pisma ma znaczenie dla nas współcześnie? Mimo tak odległej cezury czasowej, stanowczo tak. Wprowadza nas w ekonomię zbawczą Biblii prowadzącą do punktu kulminacyjnego dziejów świata jakim jest wcielenie i zbawcza ofiara Boga – Człowieka dla odkupienia rodzaju ludzkiego z niewoli grzechu oraz zła.

Ta Księga stanowi fundament dla rozwoju świadomej tożsamości narodu wybranego. To w niej zawiera się proces kształtowania nowej religii monoteistycznej oraz tworzenia odrębnego narodu Izraela rozumiejącego swe wyjątkowe powołanie jako ludu wybranego. W dziele *Exodusu* zawarte jest przymierze Boga z człowiekiem, które ratuje ludzkość od pogrążenia się w bałwochwalstwie oraz od zła zniewalającego człowieka po wejściu grzechu pierwotnego na świat. Związek między Bogiem i narodem wybranym w Biblii określa termin *berit* – przymierze, testament, pakt, kontrakt, zobowiązanie, a także obietnica. W przymierzu Jahwe stał się Bogiem Izraela, a ten ludem Bożym, własnością Boga. W przymierzu Synajskim zawiera się *Dekalog* obejmujący zasady moralne życia oraz Kodeks Przymierza regulujący przepisy kultowe i cywilne. Czymś szczególnie wyjątkowym jest prawo *Dekalogu* nadane bezpośrednio przez Boga, który jest źródłem prawa, mającego w Nim swój początek. Dziesięć przykazań Bożych obejmuje całą rzeczywistość bytową starotestamentalnego człowieka, zabezpieczając mu drogę do sprawiedliwości, co wyraża Psalm I : „Szczęśliwy, kto nie słuca rady bezbożnych, nie wstępuje na drogę grzeszników i nie zasiada w gronie szyderców, lecz upodobał sobie w Prawie PANA, nad Jego Prawem rozmyśla dniem i nocą. On jest jak drzewo zasadzone nad strumieniami wód, które przynosi owoc w swoim czasie” (Ps 1, 1-3). Nie ma analogii do przymierza na Synaju, ani podobieństwa z innymi starożytnymi religiami na Bliskim Wschodzie, gdzie bogowie nigdy nie występowali jako objawiający prawo, lecz jedynie stanowili jego gwarancję. O nadzwyczajnej wadze zawartego przymierza tak pisze Pseudo - Filon: „I

wspomniał Bóg na swoje słowa, i rzekł: „Dam światu światłość i oświecę to, co niezamieszkałe, i zawrę moje przymierze z synami ludzkimi, i wywyższę ponad wszystkie narody mój lud, ku któremu powiodę wieczyste wspaniałości, które będą im światłością, zaś grzesznikom ku karze” (*Księga starożytności biblijnych*, s. 104). Innym świadectwem potwierdzającym doniosłą rolę Mojżesza, przymierza i powstania Izraela, jest wypowiedź Józefa Flawiusza: „Nikt zatem nie powinien dziwić się temu, co w owych dawnych czasach się zdarzyło, skoro do dzisiejszego dnia pisma zostawione przez Mojżesza tak wielkiej zażywają powagi, że nawet wrogowie nasi przyznają, iż nasze prawa państwowe zostały ustanowione przez samego Boga, za pośrednictwem Mojżesza i siły jego ducha” (*Dawne dzieje Izraela*, cz. I, s. 203).

Należy pamiętać, że w całym Starym Testamencie wyjście z Egiptu pozostaje centralnym momentem w pamięci i historii żydowskiej. Stanowi motyw przewodni powracający w Pismach biblijnych. Do niego wielokrotnie odnoszą się pisarze natchnieni, akcentując jego fundamentalne znaczenie dla Izraela i ludzkości. Ten motyw jest syntezą historii zbawienia Izraela, co ukazuje cytata: „Czy jakiś naród słyszał w ogniu głos Boga, tak jak ty słyszałeś, i żyje nadal? Albo czy jakiś bóg próbował kiedyś przyjść, by przez doświadczenia, znaki, cuda i wojnę wybrać sobie naród spośród innych narodów, mocną ręką i wzniesionym ramieniem, wśród tych wszystkich strasznych zdarzeń, które na waszych oczach uczynił dla was w Egipcie PAN, wasz Bóg? Zostało ci to ukazane, abyś wiedział, że tylko PAN jest Bogiem, a oprócz Niego nie ma innego. Z nieba dał ci usłyszeć swój głos, aby cię napomnieć, a na ziemi ukazał ci wielki ogień, w którym słyszałeś Jego słowa. A ponieważ umiłował twoich przodków, po nich wybrał także ich potomstwo. On sam wyprowadził cię z Egiptu z wielką mocą, by wypędzić przed tobą narody większe i silniejsze od ciebie, wyprowadzić cię do ich ziemi i obdarować ich własnością, jak to dziś się dzieje. Wiedz zatem dzisiaj i weź to sobie do serca: PAN jest Bogiem, a na niebie wysoko i na ziemi nisko nie ma innego. Przestrzegaj więc Jego ustaw i nakazów, które ci dzisiaj polecam, aby się dobrze powodziło tobie i twojemu potomstwu; żebyś mógł długo przebywać w kraju, który ci na zawsze daje PAN, twój Bóg” (Pwt 4, 33-40).

Wezwanie do wyjścia ma ponadczasowe znaczenie dla chrześcijan, ponieważ zbawienie dokonane przez Syna Bożego wyprowadziło nas z niewoli grzechu do wolności dzieci Bożych. Jednak jesteśmy cały czas pomiędzy dwoma rzeczywistościami: nadprzyrodzoną i ziemską. Będąc na pograniczu, wciąż jesteśmy zagrożeni aby nie utracić dziedzictwa wiecznego Królestwa

Niebieskiego, którego staliśmy się członkami w Mistycznym Ciele Jezusa Chrystusa. Dlatego jesteśmy wezwani jako pielgrzymi w drodze do Ojczyzny Niebieskiej do czujności, aby wróg rodzaju ludzkiego nie zwiódł nas ku zatraceniu. Przesłanie wyjścia wzywa każdego do wychodzenia ze swojej ograniczoności i marności ku drodze życia. To tylko na niej mamy gwarancję właściwego kierunku, podążając za naszym Panem i Wodzem, zwycięzcą śmierci, piekła i szatana. Tak mając wyznaczony kierunek oraz powierzając się naszemu Emmanuelowi Jezusowi Chrystusowi, dojdziemy pewnie do Domu Ojca w Niebie.